

WILLIAM
SHAKESPEARE

William
Shakespeare

ROMEO
AND JULIET

ROMEO
A JULIE

ROMEO

WILLIAM
SHAKESPEARE

ROMEO
A JULIE

ROMEO
AND JULIET

NAKLADATELSTVÍ ROMEO

Romeo a Julie je vedle **Hamleta** snad nejslavnější a nejznámější divadelní hrou všech dob. Příběh dvou veronských milenců se už přes čtyři sta let hraje současně ve stovkách divadel po celém světě, byl mnohokrát zfilmován, stal se námětem baletů, oper, symfonických básní i muzikálu *West Side Story*.

Shakespeare ovšem příběh sám nevymyslel. Jako u řady jiných svých her (a jako mnozí jeho kolegové v té době) vycházel při psaní tohoto dramatu z adaptace starší, osvědčené látky. Mnoho motivů obsažených ve hře bylo známo již z antických zpracování, existuje i velice podobný příběh italský z konce 15. století. Poprvé ale tragický příběh Romea z rodu Monteků a Giulietty z rodu Capuletů z Verony jako novelu napsal v roce 1530 italský autor Luigi da Porto. Ve Španělsku se stejná látka vyskytuje v úpravě Lope de Vegy, existují také verze německé, francouzské i jiné.

Do Anglie příběh dorazil ve francouzské adaptaci italské novely Mattea Bandella (z roku 1554), a ta se pak stala základem epické básně Arthura Brooka *Tragická historie Romea a Julie* (*The Tragical History of Romeus and Juliet*) z roku 1562, kterou Shakespeare dozajista znal a jíž se dal přímo inspirovat. Bandellův příběh, který v překladu Williama Painterera vychází v Anglii ve sbírce *Palác potěchy* (*The Palace of Pleasure*) jen o pár let později, už k dramatikovu pojetí nic podstatného nepřidal. Stranou literární geneze hry zůstává i fakt, že právě v době, kdy Shakespeare píše svou verzi této látky, italský historik Girolamo de la Corte popisuje příběh jako historickou skutečnost a zasazuje ho do roku 1303. Prospěl tak především turistickému ruchu ve Veroně, kam z celého světa přijíždějí lidé, aby si prohlédli Juliin balkon i hrobku a město milenců, jejichž tragický osud v Shakespearově podání o tolik přerostl reálnou historku z veronské „černé kroniky“.

Bylo by možná zajímavé porovnat Brookovu báseň jako hlavní pramen se Shakespearovým zpracováním a všimnout si, jakými prostředky dokázal Shakespeare vytvořit z konvenčního dobového příběhu dílo, které překonává věky. Upozorníme alespoň na některé hlavní rozdíly.

Rozhodujícím posunem je už Shakespearův renesančně svobodomyšlný pohled na svět, tak protikladný středověkým ideálům askeze,

---

poslušnosti a přísně pojímané víry. Zatímco Brooke svou básní varuje před mladickou nerozvážností a na osudu milenců ukazuje, jak trudné konce může mít ukvapenost a nerespektování daných pořádků, Shakespeare proti všem řádům a pravidlům straní velkému lidskému citu. Nechává své hrdiny, aby se ve jménu lásky dopouštěli leckterých zapovězených skutků, ať už je to tajný sňatek proti vůli rodičů, protizákonná koupě jedu, či dokonce sebevražda, a naopak ukazuje, jak fatální důsledky může mít lpění na zásadách rodové cti povýšených nad zákon.

Shakespeare zahajuje hru banální rvačkou, soustřeďuje příběh odehrávající se původně v několika měsících do období čtyř až pěti dnů a milencům přitom dopřává jedinou společnou noc, čímž dociluje mnohem dramatictějšího spádu děje a podtrhuje horoucnost mladé lásky. Akcentuje nenávist obou rodin, nechává své hrdiny prožívat stavy úzkosti a neblahého tušení, vnáší tak do hry napětí a připravuje půdu pro tragické vyvrcholení. V jediné scéně na plese spojuje příslib šťastné budoucnosti dvou zamilovaných s hrozbou kruté pomsty od nenávistného Tybalta.

Výrazně prokresluje jednotlivé postavy. Z Mercuzia, jenž se básní Arthura Brooka sotva mihne, vytvořil Shakespeare charakterní postavu, kterou, jak údajně sám řekl, „musel zabít, aby mu Mercuzio nezabil hru“, tak silně totiž na sebe tento vtípaček, pozér a šarmér poutá pozornost a odvádí diváka od hlavního pásma děje. Chůvu vybavil zemitostí, humorem, ale i pozoruhodnou amorálností, z paní Capuletové udělal chladnou, odtazitou dámu a z otce Capuleta náladového cholerika, takže Julii, kterou oproti básni učinil o dva roky mladší, zbavil opory rodinného zázemí a postavil ji, v jejích čtrnácti letech, tváří v tvář neřešitelnému dilematu samotnou a bezbrannou.

Kontrastováním prvků tragických i komických, vznešených i nízkých, jak v kompoziční výstavbě hry, tak v charakteristikách jednotlivých postav, a povýšením paradoxu a kruté ironie na princip lidského osudu pak docílil nebyvalé hloubky a všeplatnosti tohoto díla, jehož dvojjedním tématem je nenávist a láska v nejrůznějších podobách. Stačí drobné hašteření sluhů, aby se zvedla stavidla nahromaděné zášti a započal neodvratný proces zkázy. Na poli lásky zas Shakespeare rozehrává všechny její myslitelné valéry. Jinak nahlíží lásku bodře obhroublá chůva se svým utilitárním přístupem, jinak Mercuzio, lascivní cynik a mizogyn, jinak Romeo, který od platonického vzývání zprvu jedné a hned druhé krásky dospěje až v důsledku tragických okolností k hluboce prožívanému citu, a jinak Julie, která v lásce bez váhání nachází samu sebe, svou

---

dospělost, své odhodlání, svůj osud. Dokonce i otce Lorenza motivuje láska – láska křesťanská, v jejímž jménu by rád usmířil zneprátené rody. A jakože u Shakespeara není žádná postava jednoznačná, ani tento moudrý a laskavý mnich není vzorem všech ctností, ale je to člověk s lidskými slabostmi a chybami. Životnost Shakespeareových postav je dána právě tím, že autor ve svých hrách neinterpretuje skutečnost podle nějakého etického, filozofického či jiného apriorního názoru, ale jako by ji přímo vytvářel, a to tak plastickou a vrstevnatou, že každá doba a každý člověk v ní nachází svůj obraz. K tomu mu jako nástroj slouží jeho bohatý a tvárný jazyk, který zejména v této hře dosahuje nebyvalé pestrosti.

Shakespeare napsal veršované drama, jehož obě složky, poetická i dramatická, jsou v rovnováze. A jak se v ostrých střízích střídají postavy, nálady a zákruty děje, tak se vedle sebe ocitají – vždy v souladu se svou dramatickou funkcí – polohy výsostné lyrické poezie i obhroublé prózy, slova vznešená i vulgarismy, místa bombasticky ornamentální, lascivní popěvky, slovní hříčky, omletá klišé i originální metafora.

Romeo a Julie, dílo přibližně z roku 1596, jímž autor vstupuje do středního období své tvorby, je tragédií lásky, kterou zahubí prostředí poznamenané zakořeněnou záští. Ústřední dramatický konflikt, který se na různých rovinách projevuje rovněž jako střet mladých a starých, citu a rozumu, neodvratného osudu a svobodné volby, vrcholí poznáním o lidské nepoučitelnosti, jíž se v nerovném boji může vzepřít pouze milostný cit dvou mladých lidí jako hodnota ze všech nejvyšší.

JIŘÍ JOSEK

ROMEO
AND
JULIET

ROMEO
A
JULIE

DRAMATIS PERSONAE

ESCALUS, Prince of Verona
MERCUTIO, kinsman to the Prince and friend to Romeo
PARIS, a young nobleman, kinsman to the Prince
MONTAGUE, head of a Veronese family at feud with the Capulets
LADY MONTAGUE
ROMEO, son of Montague
BENVOLIO, nephew of Montague and friend to Romeo
ABRAHAM, servant to Montague
BALTHASAR, servant to Romeo
CAPULET, head of a Veronese family at feud with the Montagues
LADY CAPULET
TYBALT, nephew to Lady Capulet
COUSIN CAPULET, an old man
JULIET, daughter to Capulet
NURSE
PETER, servant to Juliet's nurse
SAMSON }
GREGORY } servants to Capulet
ANTHONY }
POTPAN }
FRIAR LAURENCE, a Franciscan
FRIAR JOHN, a Franciscan
AN APOTHECARY
THREE MUSICIANS
PAGE to Paris
CHORUS
Citizens of Verona, maskers, torchbearers, guards, pages, attendants.
Scene: Verona, Mantua.

O S O B Y

ESCALUS, veronský vévoda
MERCUZIO, mladý šlechtic, příbuzný vévody a přítel Romea
PARIS, mladý šlechtic, příbuzný vévody
MONTEK, hlava veronské rodiny znepřátelené s rodinou Capuletů
PANÍ MONTEKOVÁ
ROMEO, Montekův syn
BENVOLIO, Montekův synovec a přítel Romea
ABRAHAM, Montekův sluha
BALTAZAR, Romeův sluha
CAPULET, hlava veronské rodiny znepřátelené s rodinou Monteků
PANÍ CAPULETOVÁ
TYBALT, synovec paní Capuletové
BRATRANEC CAPULET, starý pán
JULIE, Capuletova dcera
CHŮVA
PETR, sluha Juliiny chůvy
SAMSON }
GREGORY } sloužící z domu Capuletů
KASTRÓL }
ANTON }
OTEC LORENZO, františkánský mnich
BRATR JAN, františkánský mnich
LÉKÁRNÍK
TŘI HUDEBNÍCI
PÁŽE hraběte Parise
CHÓR
Veronští měšťané, masky, světloňoši, strážé, pážata, sloužící.
Místa děje: Verona, Mantova.

PROLOGUE

Enter Chorus.

CHORUS Two households, both alike in dignity
In fair Verona, where we lay our scene,
From ancient grudge break to new mutiny,
Where civil blood makes civil hands unclean.
From forth the fatal loins of these two foes 5
A pair of star-crossed lovers take their life,
Whose misadventured piteous overthrows
Doth with their death bury their parents' strife.
The fearful passage of their death-marked love
And the continuance of their parents' rage – 10
Which but their children's end, naught could remove –
Is now the two-hours' traffic of our stage;
The which if you with patient ears attend,
What here shall miss, our toil shall strive to mend.

Exit.

PROLOG

Vystoupí Chór.

CHÓR Dva rody, oba stejně vznešené,
jež proti sobě léta vedou boj,
zas vyvolaly v krásné Veroně
ze staré zášti nový nepokoj.
Z prokletých beder obou nepřátel 5
zrodil se nešťastný pár milenců
a pouze jejich krutý osud měl
konečně pohřbít zlobu rodičů.
Ten příběh lásky, která končí smrtí,
i nenávisti otců, jež by snad 10
neskončila, nebýt smrti těch dětí,
vám budeme dnes dvě hodiny hrát.
A pokud se vám vlídně hledět zlíbí,
svou snahou nahradíme, co hře chybí.

Odejde.

ACT I.

SCENE 1.

VERONA. A PUBLIC PLACE.

Enter Samson and Gregory, of the house of Capulet, with swords and bucklers.

- SAMSON Gregory, on my word, we'll not carry coals.
GREGORY No, for then we should be colliers.
SAMSON I mean and we be in choler, we'll draw.
GREGORY Ay, while you live, draw your neck out of collar.
SAMSON I strike quickly, being moved. 5
GREGORY But thou art not quickly moved to strike.
SAMSON A dog of the house of Montague moves me.
GREGORY To move is to stir, and to be valiant
is to stand, therefore if thou art moved,
thou runn'st away. 10
SAMSON A dog of that house shall move me to stand. I will
take the wall of any man or maid of Montague's.
GREGORY That shows thee a weak slave, for the weakest goes
to the wall.
SAMSON 'Tis true, and therefore women, being the weaker vessels,
are ever thrust to the wall; therefore I will push Mon-
tague's men from the wall, and thrust his maids to the wall.
GREGORY The quarrel is between our masters and
us their men.
SAMSON 'Tis all one. I will show myself a tyrant: when I have 20
fought with the men I will be civil with the maids –
I will cut off their heads.
GREGORY The heads of the maids?
SAMSON Ay, the heads of the maids, or their maidenheads,
take it in what sense thou wilt. 25
GREGORY They must take it in sense that feel it.

JEDNÁNÍ I.

SCÉNA 1.

VERONA. NA NÁMĚSTÍ.

Vystoupí Samson a Gregory, sloužící z domu Capuletů, vyzbrojeni meči a štíty.

- SAMSON Hele, Gregory, tohle si líbit nenecháme.
GREGORY Ne, spíš si to necháme políbit.
SAMSON Jak říkám, jestli nás naštvou, jdem na ně.
GREGORY Aby se nenaštvali, že to říkáš a nejdeš.
SAMSON Já když se rozčílím, jsem tvrděj chlap. 5
GREGORY Naštěstí natvrdlej, takže tě hned tak něco nerozčílí.
SAMSON Mezek od Monteků mě rozčílí vždycky.
GREGORY Rozčílit znamená naštvat, a koho štvou,
ten prchá, takže ty, když se rozčílíš, práskneš
rovnou do bot, prchlivče. 10
SAMSON Prásknu do toho, kdo mě rozčílí, ať je jich
od Monteků celá hromada, mužský nebo ženský.
GREGORY Ženský chceš spráskat, hrdino? To si troufáš
na slabší pohlaví?
SAMSON To máš pravdu. Tak víš co? Chlapy spráskám,
a ženský, protože jsou slabší pohlaví, 15
aspoň zbouchnu.
GREGORY Páni se pohádali, kmáni se perou, ženský
do toho nepleť.
SAMSON Proč ne? Počkej, jak já budu zlej. Až si to vyřídím 20
s mužským, vyřídím všechny panny. Co se do nich
vejde.
GREGORY Jen co se do nich vejde?
SAMSON Co se do nich nevejde, to se do nich nacpe,
a rozuměj tomu, jak umíš. 25
GREGORY Ony tomu porozumí, až to pocítí.

SAMSON Me they shall feel while I am able to stand, and 'tis known I am a pretty piece of flesh.

GREGORY 'Tis well thou art not fish. If thou hadst, thou hadst been poor-john. 30
Enter Abraham and another servingman of the Montagues.
Draw thy tool. Here comes of the house of Montagues.

SAMSON My naked weapon is out. Quarrel, I will back thee.

GREGORY How – turn thy back and run?

SAMSON Fear me not. 35

GREGORY No, marry – I fear thee!

SAMSON Let us take the law of our side. Let them begin.

GREGORY I will frown as I pass by, and let them take it as they list.

SAMSON Nay, as they dare. I will bite my thumb at them, which is disgrace to them if they bear it. 40

ABRAHAM Do you bite your thumb at us, sir?

SAMSON I do bite my thumb, sir.

ABRAHAM Do you bite your thumb at us, sir?

SAMSON *(To Gregory)* Is the law of our side if I say 'Ay'?

GREGORY No. 45

SAMSON *(To Abraham)* No, sir, I do not bite my thumb at you, sir, but I bite my thumb, sir.

GREGORY *(To Abraham)* Do you quarrel, sir?

ABRAHAM Quarrel, sir? No, sir.

SAMSON But if you do, sir, I am for you. I serve as good a man as you. 50

ABRAHAM No better?

SAMSON Well, sir –
Enter Benvolio.

GREGORY Say 'better'. Here comes one of my master's kinsmen.

SAMSON *(To Abraham)* Yes, better, sir. 55

ABRAHAM You lie.

SAMSON Draw, if you be men. Gregory, remember thy washing blow.
They draw and fight.

SAMSON Však ony mě pocítí, až se jim postavím. Jsem vyhlášeněj samec.

GREGORY Škoda že nejsi sumec. Mlčel bys jako ryba a nežvanil jako pitomec. 30
Vystoupí Abraham a jiný sloužící z domu Monteků.
Vylov svou zbraň. Jdou sem dva od Monteků.

SAMSON Zbraň je obnažena, z pochvy vytažena. Do nich. Kreju ti záda.

GREGORY Co? Chceš mi ukázat záda?

SAMSON Neboj se! 35

GREGORY Tebe? To se neboj.

SAMSON V právu je vždycky ten, kdo si nezačne. Ať si začnou oni.

GREGORY Půjdu tam a zamračím se. Ať se ukážou.

SAMSON Když to dokážou. Já si před nima odplivnu, a jestli se neozvou, jsou to skety. 40

ABRAHAM To jste si odpliv před náma, pane?

SAMSON Odpliv jsem si.

ABRAHAM Odplivl jste si před náma, pane?

SAMSON *(Ke Gregorymu)* Budem v právu, když řeknu, že jo?

GREGORY Nebudem. 45

SAMSON *(K Abrahamovi)* Ne, pane. Neodplivl jsem si před váma, pane, nýbrž odplivl jsem si.

GREGORY *(K Abrahamovi)* Chcete vyvolat hádku, pane?

ABRAHAM Hádku, pane? Ne, pane.

SAMSON Ale jestli chcete, pane, tak začněte. 50
Můj pán je stejně dobřej jako váš.

ABRAHAM Ale lepší není!

SAMSON No dobře.
Vystoupí Benvolio.

GREGORY Řekni, že je lepší. Jde sem jeden z rodiny našeho pána.

SAMSON *(K Abrahamovi)* Jo, je lepší. 55

ABRAHAM To je lež!

SAMSON Jestli jste co k čemu, taste! Gregory, ukaž jim, že máš páru!
Tasí a bijí se.

BENVOLIO	<i>(Drawing)</i> Part, fools. Put up your swords. You know not what you do.	60
	<i>Enter Tybalt.</i>	
TYBALT	<i>(Drawing)</i> What, art thou drawn among these heartless hinds? Turn thee, Benvolio. Look upon thy death.	
BENVOLIO	I do but keep the peace. Put up thy sword, Or manage it to part these men with me.	
TYBALT	What, drawn and talk of peace? I hate the word As I hate hell, all Montagues, and thee. Have at thee, coward.	65
	<i>They fight.</i> <i>Enter three or four Citizens with clubs or partisans.</i>	
CITIZENS	Clubs, bills and partisans! Strike! Beat them down! Down with the Capulets. Down with the Montagues.	
	<i>Enter Capulet in his gown, and Lady Capulet, his Wife.</i>	
CAPULET	What noise is this? Give me my long sword, ho!	70
L. CAPULET	A crutch, a crutch – why call you for a sword? <i>Enter Montague (with his sword drawn)</i> <i>and Lady Montague, his Wife.</i>	
CAPULET	My sword, I say. Old Montague is come, And flourishes his blade in spite of me.	
MONTAGUE	Thou villain Capulet! <i>(To his Wife)</i> Hold me not, let me go.	
L. MONTAGUE	Thou shalt not stir one foot to seek a foe.	75
	<i>Enter Prince Escalus with his train.</i>	
PRINCE	Rebellious subjects, enemies to peace, Profaners of this neighbour-stained steel – Will they not hear? What ho, you men, you beasts, That quench the fire of your pernicious rage With purple fountains issuing from your veins: On pain of torture, from those bloody hands Throw your mistempered weapons to the ground, And hear the sentence of your moved Prince. Three civil brawls bred of an airy word By thee, old Capulet, and Montague, Have thrice disturbed the quiet of our streets And made Verona's ancient citizens Cast by their grave-beseeming ornaments To wield old partisans in hands as old,	80 85

BENVOLIO	<i>(Tasí)</i> Od sebe, hlupáci! Ty zbraně pryč! Zbláznili jste se? Dost!	60
	<i>Vystoupí Tybalt.</i>	
TYBALT	<i>(Tasí)</i> Troufáš si tasit na zbabělé sluhy? Střeh, Benvolio, za zády máš smrt.	
BENVOLIO	Chci jenom zjednat mír. Zastrč ten kord. Anebo mi je pomoz rozrazit.	
TYBALT	S kordem jdeš hlásat mír? Nenávidím to slovo jako peklo, Monteky, i tebe. Bij se, zbabělče!	65
	<i>Bojují.</i> <i>Vystoupí několik měšťanů s holemi a balapartnami.</i>	
MĚŠŤANÉ	Klacky, a řežte do nich! Bijte je! Pryč s Capulety! Hanba Montekům!	
	<i>Vystoupí Capulet v županu a paní Capuletová.</i>	
CAPULET	Co se to děje? Přineste mi meč!	70
CAPULETOVÁ	Tobě spíš berlu. Nač ti bude meč? <i>Vystoupí Montek (s taseným mečem)</i> <i>a paní Monteková.</i>	
CAPULET	Řekl jsem meč. Tamhle je starý Montek a mává na mě výhružně svou zbraní.	
MONTEK	Ty zmije, Capulete! <i>(Ke své ženě)</i> Pusť mě na něj!	
MONTEKOVÁ	Nehneš se na krok, to ti povídám.	75
	<i>Vystoupí vévoda Escalus s doprovodem.</i>	
VÉVODA	Vy rebelové! Rozvraceči míru! Své zbraně przníte krví svých bližních? Copak mě neslyší? Tak dost už, lotři! Potoky z vlastních tepen chcete hasit ničivý požár nesmyslné zášti? Ty zbrklé meče ihned odhodte z krvavých dlaní, nebo vás dám mučit, a slyšte ortel svého vévody: Třikrát už rozvrátil váš věčný rozbroj, zbůhdarma, Capulete, tebou počatý, i tebou, Monteku, klid a mír města a donutil ctihodné Veroňany ponechat stranou vážnost svého stavu a zbraněmi, jež starobou a mírem	80 85